

III. FEJEZET: KÖZÖSSÉGI VÁROS

A szolidaritás, a biztonság, az esélyegyenlőség, az egymásra figyelés városa

Ott van szabadság, ahol a polgárok és közösségeik egymásra figyelve, egymás szempontjaira is tekintettel igyekeznek boldogulni, s ahol a városvezető is ezt szolgálja. Programom e része olyan Budapestet mutat be, amely a polgárok és a városvezető közötti koalíción alapuló, szabad társulások helye. Ez a város – a mi városunk – ettől prosperál, ettől fejlődik. Ettől jó itt városlakónak lenni, ettől jó itt vendégeskedni.

A közösségi város intelligens város, ahol a döntéshozatal átlátható, a közérdekű információk hozzáférhetőek, a városi infó-közösség működése erősíti, és befolyásoló tényezővé teszi a városlakók és közösségeik véleményét, beleszólási jogát a város alakításába.

Budapestnek szüksége van közösségekre. A legkisebbtől a legnagyobbig mindegyiknek fontos szerepe van egészséges működésében. A család a társadalom alapközössége, amely alapvetően befolyásolja az egyén biztonságát, kiteljesedését, a saját és az egész társadalom életét.

1. Közigazgatás

A közbizalom a demokrácia mércéje. A társadalom minden rétegének, minden egyes embernek – választási ciklusoktól és politikai szimpátiától függetlenül – hinnie kell a törvényességben, jogai és érdekei képviselésében.

A helyi demokrácia akkor működik jól, ha az önkormányzat és a választók kapcsolata közvetlen, az önkormányzat és intézményei átláthatóan működnek és egyenlő mércével mérik az állampolgárokat. A fejlett társadalmat az is jellemzi, hogy polgárainak lehetőségük van a politika befolyásolására, nem csak a választásokon, hanem a választások között is. Ha a demokratikus intézményrendszer gyenge vagy elérhetetlen a választók számára, csorbát szenved a demokrácia, s csökken a lakosság politika iránti bizalma.

Bár a főváros mindent megtesz saját hatáskörében és intézményrendszerében az esélyegyenlőség megerősítése érdekében, mégis sokan érzik úgy, hogy ügyeik intézése közben méltánytalanságok érik, és egyedül kell megküzdeniük olyan szervezetekkel, amelyek több információval, nagyobb apparátussal, pénzzel és hatalommal rendelkeznek.

1.1. Fővárosi szolgáltatási „ombudsman”

Ezért az információ monopóliumának feloldását és a hatékony érdekérvényesítést szolgáló új intézmény, a fővárosi szolgáltatási ombudsmanintézményét kívánom bevezetni. Irodájának jogi tanácsadás, jogsegélyszolgálat, tájékoztatás és a közszolgáltatási szerződés betartásának ellenőrzése lesz a feladata. Az országos ombudsmani intézményekhez hasonlóan, irányelveket határoz meg és ellenőrzi is azok végrehajtását, valamint belátása szerint, egyedi esetekben is eljár és ajánlást készít a panaszok orvoslására. Ez abban segíti a fővárost, hogy ügyfélbaráttá váljanak az önkormányzat hatáskörébe tartozó szolgáltatások. Ugyancsak feladata lesz figyelemmel kíséreni, hogy a fővárosi jogszabályalkotásban és különösen a végrehajtásban miként érvényesülnek az esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód szempontjai.

A városi szolgáltatási ombudsman évente legalább egyszer jelentést tesz a fővárosi közgyűlésnek, ebben beszámol tapasztalatairól, a javasolt irányelvekről és azok betartásáról.

Az ombudsman intézményének bevezetésétől azt várom, hogy csökken az ügyfelek, a fogyasztók kiszolgáltatottsága, a közszolgáltatásokat nyújtó cégek saját profitjuk mellett a közösség tagjainak érdekeit is szem előtt tartják.

1.2. Budapesti Információs Közháló létrehozása

A városi közösség saját érdekükben tenni akaró tagjai számára kommunikációs, koordinációs és együttműködési lehetőséget teremtő elektronikus rendszer a közháló, amely a tehetős polgároktól a hátrányos helyzetű rétegek alkotta közösségek tagjaiig mindenkinek azonos feltételekkel biztosítja az információkhoz való térítésmentes vagy olcsó hozzáférést.

Az elektronikus kommunikációs rendszereket, szolgáltatásokat az önkormányzatok, helyi közösségek, nonprofit szervezetek, egyházak, vállalkozások hozzák létre. A fővárosi önkormányzat feladata, hogy koordinálja, portálok kiépítésével összefogja a virtuális főváros kiépülését, továbbá, hogy 2010-re az oktatás, az egészségügy, a kultúra területén, majd 2010 után a közszolgáltatás és a szociális ügyek terén is virtuális városi közösség létrehozására is alkalmas interaktív információs részportálokat hozzon létre. Az oktatási portál és a virtuális budapesti oktatási közösséget teremtő „Én Iskolám” honlap már üzemel.

Budapest informatikai stratégiájának részeként kezdeményezem egy olyan budapesti infó-közösségi központ létesítését, amelyben legalább 100 informatikai hozzáférési pont (gép+internet) áll a fővárosi polgárok rendelkezésére.

A forgalmasabb közterületeken – együttműködve a Budapesti Közlekedési Vállalattal a metró, a magánszektorral a bevásárlóközpontok területén, továbbá a közhivatalokban – infó-pontokat létesítünk.

A Budapesti Infó Közháló kiépítésével lehetőség nyílik:

- önkormányzati statisztikák és adatbázisok nyilvánossá tételre;
- on-line véleménykérésre és szavazásokra;
- az összes közintézmény web oldalainak fokozatos integrációjára és elérhetőségének javítására;
- a hivatalokba, intézményekbe, az egészségügyi ellátórendszerbe történő on-line bejelentkezés feltételeinek megteremtésére;
- elektronikus ügyfélszolgálat kialakítására a fővárosban;
- a Budapest Kártya mintájára Budapest E (taj) kártya bevezetésére (rajta minden lelettel, zárójelentéssel stb.).

A hosszú távú cél:

- közösségi Infó-város kialakítása, vagyis a teljes elektronikus ügyintézés megteremtése, minden szolgáltatás esetén az EU-s ajánlások 4. szintjének elérése;
- a közterületi WIFI kiépítésével lehetőséget kívánok biztosítani az Internet meghatározott részének díjmentes elérésére – kerületi polgármesterként a II. kerület fejlesztésén dolgozva, a Mechwartligetben már kialakítottunk hasonlót; ott azóta is díjmentes wifi használatra van lehetőség;
- a lakosság és a vállalkozások számára az elektronikus ügyintézés lehetőségének biztosítása;
- a törvényi szabályozások adta kereteken belül a digitális aláírás gyakorlati használatának kialakítása, elfogadása a közigazgatási ügyintézésben.

1.3. „Civil a pályán”

Olyan demokratikusan működő önkormányzatot szeretnék, amely bevonja a polgárokat a döntés-előkészítésbe, hogy a választott önkormányzati testületek és döntéshozók a civil szervezetekkel való együttműködésben több információ birtokában, nagyobb társadalmi egyetértést élvezve legyenek képesek a fővárosi polgárok érdekeit szolgáló döntéseket hozni, ellenőrizni a döntések végrehajtását és lemérni azok hatását. Ez nem csupán tovább demokratizálja az önkormányzat működését, de javíthatja az önkormányzati feladatok ellátásának, működésének hatékonyságát is. A közvetlen demokrácia érvényesülése ugyanakkor e működés fokozottabb társadalmi ellenőrzésére is biztosíték.

Vallom, hogy a fővárosi – és kerületi – képviselők, tisztségviselők és testületek a helyi közhatalom megtestesítői, de nem kizárólagos letéteményesei. A civil

szervezetekben megnyilvánuló lakossági aktivitás, társadalmi szolidaritás, az önkéntes munkát végző emberek tudása, tapasztalata, lokálpatrióta elkötelezettsége és felelősségérzete nélkülözhetetlen Budapest életében. Ezért olyan – az elektronikus lehetőségeket is kihasználó – kommunikációs csatornákat hozunk létre, amelyek élővé teszik a polgárok és szerveződések, valamint az önkormányzat közötti akadálymentes kapcsolatot. Ez a szolgáltató önkormányzat fejlesztésében is szerepet játszik, hiszen a polgárok egyszerűbben juthatnak hozzá a közcélú adatokhoz, s ezáltal erősödhet igényük a város működtetésében, a döntések előkészítésében való részvételre, a véleményezésre – megindulhat a közös gondolkodás közös dolgainkról.

Feladatomban tekintem, hogy további lehetőségeket biztosítsak a budapestieknek arra, hogy kiépítsék a maguk helyi közösségeit. A civil szervezetekkel való együttműködés alapja a partnerség, a nyilvánosság és a részvételi demokrácia feltételeinek biztosítása. Ezt elősegítendő megfontolásra ajánlom, hogy a civil szervezeteket támogató helyi vállalatok adókedvezményben részesüljenek a fővárosi önkormányzattól. Továbbá a budapestieket érintő fontos ügyekben testületeket hozunk létre – a fiatalokkal és az idősekkel, a megváltozott munkaképességűekkel, a drogosokkal, a hajléktalanokkal, a szociális ügyekkel, az egészségüggyel, a környezetvédelemmel, a városfejlesztéssel és városüzemeltetéssel foglalkozó, valamint az oktatás, a kultúra és a sport területén működő – civil szervezetek bevonásával. Az együttműködés formája civil konzultációs testületek alapítása illetve fejlesztése, olyan ágazati-szakmai civil műhelyeké, amelyeknek munkájába a civil szervezetek akkreditációs eljárás útján kapcsolódhatnak be.

A fentiekben túl az önkormányzat döntéshozó testületeibe is kötelező lesz a civilek által delegált tagok bevonása, amit a bizottságok civil kvótája fog biztosítani.

A civil műhelyek működéséhez szükséges adminisztrációs és infrastrukturális feltételeket a főváros biztosítja.

A demokratikus hatalomgyakorlás része a decentralizáció. Az önkormányzat és a civil társadalom együttműködéséhez az is hozzátartozik, hogy az önkormányzat szívesen átruházza azokat a feladatokat, amelyeket a civil vagy a magánszervezetek jobban el tudnak látni. Városvezetőként ezt fogom támogatni.

1.4. A képviselői és a konszenzuális demokrácia a városi életben

A klasszikus képviselői demokrácia, a választási rendszer szerint – esetünkben négyévente – hatalmat, döntési jogokat ad a népesség bizalmát elnyerő politikusok kezébe. Ez a társadalmi lét nagyon sok területén jól bevált rendszer, ám a városfejlesztés területén meglehetősen rossz eredményhez vezet. Gondoljunk meg, volt-e Budapest történetében annyi és oly sűrűn történő irányváltás a fejlesztési célokban, beruházásokban, mint a rendszerváltás óta. Világkiállítás,

Nemzeti Színház itt és ott, olimpia, Kormányzati Negyed – csak példaként néhány, mindkét politikai oldalról és a teljesség igénye nélkül. Dilettáns lett volna minden ügy minden szereplője? Nem. Sőt, a tisztos szándék is aligha vitatható.

Tanulmányozzuk e tekintetben is az elődöket! Miért nem állították le a millenniumi kiállítás előkészületeit? Miért nem helyezték át a Duna-partra az Operát? Miért volt egy emberöltőn át érvényes a terv, ami mindezekről döntött? Mert a terv közmegegyezéssel született.

A városfejlesztési döntésekre nem alkalmas a képviseleti demokrácia. Itt más modellre, a konszenzuális demokrácia elvén működő tanácsra van szükség. Paritáselv alapján, kiegyensúlyozott képviselettel, valamennyi érdekelt – tehát a politikán túl a szakmák és a civilek – részvételével működő tanácsra. Igazi önkormányzatra, a politika önmérsékletére.

Elődeink nem voltak annyival jobbak nálunk, mint az eredményeik a mi eredményeinknél. „Csak” előre, a tervezés során kellett megegyezniük, ezt az intézmény törvényi alapja írta elő. Ezért volt nagyszerű intézmény a *Fővárosi Közmunkák Tanácsa*! Ezért kezdeményezzük az ismételt törvényi megalapozását, s ezért örülünk politikai ellenfelünk hasonló céljainak.

2. Közrend, közbiztonság

A Budapesten élők biztonságérzete nem jó, aminek sok oka van. A legfontosabb talán az, hogy a város bizonyos pontjain, különösen az aluljárókban és egyes tereken koncentráltan jelennek meg a biztonságérzetünket veszélyeztető jelenségek: a feketekereskedelem, a zsebtolvajlás, a bandák, a koldulás stb. Programom egyik fő célkitűzése, hogy *Budapest Európa egyik legbiztonságosabb fővárosa legyen*. De ne csak statisztikákból kiolvashatóan, hanem a budapestiek és az ide látogató vendégek számára is egyértelmű, érzékelhető tény legyen. Ez komplex biztonsági program megalkotását teszi szükségessé, amelynek a köztisztaságra és a közbiztonságra hatással lévő szociális kérdések megoldása (gettósodás, hajléktalanok ügye, ifjúságvédelem) is része – ezekre a program esélyegyenlőséggel, szociális problémákkal foglalkozó fejezetében térek ki –, és része a közlekedésbiztonság fokozása is, amelynek célja elsősorban a bűnmegelőzés, a felvilágosítás és a megfelelő módon és eszközökkel való bűnüldözés.

2.1. Szolgáltató rendőrök, közösségi megbízottak

Kiindulópontunk szerint a védelem minden polgárt megillet. Célunk, hogy egyszerre növeljük a közösség biztonságát és biztonságérzetét. A közbiztonság felügyelete – az „ököljog” helyett és a társadalmi munkamegosztás nyomán – a

jól képzett rendőrség feladata. Budapesten a rendet a polgárokkal együttműködő, szolgáltató rendőröknek kell biztosítaniuk. A rendőr és segítői, ezentúl hozzátartoznak majd a városképhez, s aluljáróőrök fogják vigyázni a város legfrekvenciáltabb pontjait, az aluljárókat.

Tettek:

Az elmúlt években 600 térfigyelő kamerát telepítettünk aluljárókba, terekre, forgalmas és kihaltabb utcákba. 6000 rendőr vigyázza a várost, és éjjel-nappal működő önkormányzati segélyhívó szolgálat áll rendelkezésünkre.

Minden erőfeszítés ellenére azonban még 600 rendőr hiányzik a városból. Ezért a fővárosi önkormányzat már eddig is szolgáltatási szerződést kötött a Budapesti Rendőrfőkapitánysággal a közbiztonság javítása érdekében.

A rendőröknek fokozottan kell ellenőrizniük az aluljárók, a buszsávok és a kerékpárutak használatát, a tehergépjárművek behajtási engedélyét, valamint segíteniük kell a nagyberuházások – különösen a Margit híd felújítása, a 4-es metró és a budai fűgyűjtő építése, az útfelújítások – során a forgalomszervezést. A BRFK a térfigyelő rendszerek működtetésével vesz részt a bűnmegelőzésben. A közterületi akciókban szorosan együttműködik a Közterület-felügyelettel, közreműködik a főváros graffiti-mentesítési programjának végrehajtásában, a már graffiti-mentes helyeken pedig térfigyelő kamerákkal segíti a rongálások megelőzését.

Tervek:

Budapest rendőreinek újra láthatóknak kell lenniük! Ott kell lenniük a belvárosban és a lakótelepeken, hogy a rendőr ugyanúgy személyes ismerősünk legyen, mint a postás. Nem kell mást tenniük, mint figyelni, és ha szükséges, beavatkozni. Ha kell, a forgalom irányítását kell megoldaniuk, ha kell, a közbiztonságot fenyegető tettek elkövetését kell megakadályozniuk, vagy a tettesekkel szemben kell eljárniuk. Meggyőződésem, hogy a közrend megerősítése nemcsak pénz, hanem szabályozás és mentalitás kérdése is. A polgárok és a polgárbarát szolgáltató rendőrség együttműködésének kérdése.

A megkezdett együttműködés szellemében további együttműködési formákat kezdeményezünk.

A budapestiek biztonságérzete akkor javulhat igazán, ha a rendőr jelen van a lakókörnyezetükben. Ezt a mindenütt látható, kezdeményező és beavatkozó szolgálatot a közösségi megbízott láthatja el, akinek a szerepe elsősorban a megelőzés. Ezt a feladatot olyan huzamos ideig ugyanazon kerületrészen

dolgozó rendőr látja majd el, aki ismeri az ott élők szokásait és problémáit – ő az adott terület rendjének bástyája.

A kapitányságok és a polgárok között ő lesz a bizalmi kapocs, akihez bátran fordulhat bárki, képzett, aktív, könnyen megtalálható, mindig elérhető, és folyamatosan jelen van, látható – ebben az esetben a közösség megbízik benne, s így együttműködik a rendőrséggel.

A hiányzó rendőrök utánpótlásának biztosítása érdekében ebben az évben már 50 százalékkal növekedett a rendészeti szakközépiskolások száma, de szükség van arra is, hogy ez a tendencia folytatódjék. Ennek érdekében ösztöndíjjal növeljük a rendőrtiszti szakközépiskola vonzerejét s ezzel hallgatóinak számát.

2.2. Más szolgálatok a biztonságért – koordináció

A közbiztonságban fontos szerep hárul más szolgálatokra is.

A polgárőrség támogatása már eddig is prioritás volt. Ezt a támogatást tovább kívánom növelni, mert meggyőződésem, hogy az öntevékeny polgároknak a polgárbarát, szolgáltató rendőrséggel való együttműködése jelentősen javíthatja a főváros rendjét, biztonságát, komoly része lehet a bűnmegelőzésben.

Jelentősen bővült még a Közterület-felügyelet jogköre. Az eddigieknél jóval több jogosítvány illeti meg a közterület rendjének és tisztaságának védelmében, valamint a bűnmegelőzésben. Tavaly óta a felügyelet közbiztonsági, illetve bűnmegelőzési célból kamerát helyezhet el és felvételt készíthet, s ezek felhasználhatók büncselekmény vagy szabálysértés miatt indított eljárás során. A közterület-felügyelő a szabálytalanul parkoló, a forgalom biztonságát vagy a közbiztonságot veszélyeztető járművet elszállíthatja, saját testi épségét veszélyeztető támadás esetén kényszerítő eszközt alkalmazhat, és azt a személyt, aki személyazonosságát nem igazolja, előállíthatja.

A közbiztonság megerősítése érdekében ez év végéig az *Út a munkához program* segítségével több közterület-felügyelőt alkalmazunk.

A feladatuk széles körű lehet:

- A közvagyon helyben található tárgyainak (parkok, játszóterek, középületek, utcabútorok stb.) védelmében való közreműködés.
- Az önkormányzati rendeletek betartásának, illetve betartatásának, a bűnmegelőzési, tűzvédelmi, köztisztasági, településrendészeti célkitűzések megvalósításának támogatása.
- A településen tartott rendezvények esetében közreműködés a rend fenntartásában és a forgalomirányításban.
- Természeti csapás, baleset, káreset, műszaki meghibásodás, egyéb veszélyhelyzet bekövetkeztekor közreműködés az összehangolt

segítségnyújtásban, az élet- és vagyonmentésben, a helyreállítási munkálatokban és a rend helyreállításában.

A közrendet tovább erősíti, ha az egyes rendészeti és közterület felügyeleti szervezetek együttműködve lépnek fel a rendbontás minden formája ellen. Azaz az állami rendőrségnek, a helyi, közösségi rendészetnek, a polgárőröknek és a kibővített jogkörökkel rendelkező közterület-felügyelőknek egymást segítve kell működniük. Ebbe az integrált biztonsági rendszerbe még beletartozhat a közös vagyon-, személy- és katasztrófavédelem is. A közbiztonság javítása érdekében tehát *a város biztosítja a rendőrség, a polgárőrség, a közterület-felügyelők, a közösségi megbízottak koordinált együttműködését, közös járőrszolgálatuk megszervezését.*

2.3. Technikai feltételek

Rendkívül kedvezőek a tapasztalatok a térfigyelő-kamera rendszerekkel. Ahol a kamerák megjelennek, ott csökken a bűnözés, a térfigyelő kamerákkal védett lakó- és közterületek biztonságossá válnak. Éppen ezért nagyon fontosnak tartom és kezdeményezni fogom a térfigyelő rendszerek egységesítését. Továbbá feltett szándékom, hogy a polgárok javainak megóvása érdekében – külön díjazás ellenében –, a magánszemélyek, civil közösségek és gazdasági társaságok által létesített térfigyelő rendszereknek a rendőrségi rendszerhez való kapcsolását is lehetővé tegyük.

3. Szociálpolitika

A közösségi város méltányosságot biztosító, befogadó város, az esélyegyenlőség, az egymásra figyelés városa.

A gyengék, elesettek, a munkából kiesők vagy a hátrányos helyzetűek segítése közösségi érdek. Erős közösségekben mások fogyatékoságaival, gyengébb adottságaival, az emberi gyengeségekkel csak akkor és úgy foglalkoznak, ha meg akarják oldani az azokból eredő problémákat, ha enyhíteni akarják a következményeket, egyébként az élet természetes velejáróinak tekintik ezeket.

Egy város szociálpolitikájának kialakításakor sokféle gyengeséggel, de egyúttal sokféle erősséggel is számolni kell. A munkában, bérezésben gyakran hátrányba kerülő nők, az idősebb munkavállalók, a romák, a fogyatékosok, a súlyos betegek, a sok gyerekesek, az egyedülállók, vagy gyermeküket egyedül nevelők sokan vannak, de azok sincsenek kevesen, akik szakértőként dolgoznak a problémák megoldásán. Az önkormányzatnak ma van hová fordulnia, ha hatékony szociálpolitikát szeretne érvényesíteni. Legfőbb feladata annak számon tartása, hogy mely területeken szorulnak segítségre a budapestiek, és hogy jó

kooperációval hogyan lehet erősíteni a rászorulókat támogató, az irántuk megnyilvánuló szolidaritást.

3.1. Jogi és elvi háttér

A kormány és a helyi önkormányzat számára az Önkormányzati Szociális Charta fogalmazza meg azokat az alapelveket, amelyek túlmutatnak a jogszabályi–intézményi kereteken, s érvényesítésük hatékonyabbá teheti a helyi szociálpolitikát. A Chartához folyamatosan csatlakoznak a vidéki és fővárosi önkormányzatok – fontos feladat a Charta szellemének fenntartása, megújítása.

Az önkormányzatok munkáját a szociálpolitika terén ugyanaz a két fogalom határozza meg, mint az intézményekét: esélyegyenlőség és megújulás.

3.2. Egyenlő esélyek az oktatásban

A 15–29 éves fiatalok életének jelentős fejleménye az oktatás expanziója. A fiatalok egyre növekvő arányban, egyre hosszabb ideig vesznek részt az iskolai képzésben.

Hazánkban, különösen Budapesten már nem növekszik a középiskolai oktatásban részt vevők aránya, de nagyon differenciáltak a lehetőségek. A településszerkezet és a társadalmi státus mentén igen nagy különbségek tapasztalhatók.

A felsőfokú képzés expanziója is lassul, de a beiskolázható népesség létszámán belül az arány igen magas.

Az eredmények mellett figyelniük kell arra, hogy nem csökken az alacsony iskolázottságú fiatalok aránya. A növekvő különbség feszültségek forrása, de főleg az életésélyeket rontja.

A közoktatásban ma is az egyik legnagyobb probléma, hogy szegregációs és szelekciós mechanizmusok működnek, amelyek korlátozzák az egyenlő hozzáférést a minőségi oktatáshoz, és elmélyíthetik a társadalmi különbségeket. A jelenség gyengíti a városi társadalom kohézióját és rontja Budapest versenyképességét. A fővárosnak éppen ezért kiemelt érdeke az egyenlő esélyek biztosítása a közoktatási rendszerben, és az esélyegyenlőség erősítése.

A Fővárosi Közgyűlés 2008. decemberi ülésén fogadta el a *Fővárosi Közoktatási Esélyegyenlőségi Programot*, melynek jegyében a kerületi önkormányzatoknak önálló intézkedési terveket kell kidolgozniuk a gyerekek esélyeinek biztosítására. Emellett a különféle pályázatok elbírálásánál (az előírt feltételek megléte esetén) előnyben kell részesíteniük azt a közoktatási intézményt fenntartó társulást, amelynek illetékességi területén a halmozottan

hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók aránya az összes gyermekhez viszonyítva eléri a 25 százalékot.

Az esélyek egyenlőségének megteremtésében az oktatás terén mindenekelőtt az Oktatás c. alfejezetben említett felzárkóztató programok támogatását tartom kiemelt feladatunknak.

Külön figyelmet érdemel egy-egy évfolyamon belül a közép- és felsőfokú oktatás aránya, különös tekintettel a szakmunkás utánpótlás biztosítására.

A politika természetesen nem avatkozhat be a fiatalok pályaválasztásába, de köteles a megfelelő arányok kialakulásának – legalább – a lehetőségét biztosítani, amit a TISZK-ek (Térségi Integrált Szakképző Központok) kínálata teremt meg.

3.3. A munkaügyi gondokkal küszködők segítése

A *Társadalmi Befogadás Lokális Program* keretén belül dolgozik a Fővárosi Esélyegyenlőségi Módszertani Iroda (a Fővárosi Közhasznú Foglalkoztatási Szolgálat Kht. szervezeti egységként). Az intézmény 1996 óta működik, és különféle programokkal, átképző kurzusokkal, a munkaerőpiacon is hasznosítható ismeretek megszerzésének lehetőségeivel segíti a munkaerőként hátrányos helyzetű fővárosiakat. Az önkormányzatnak továbbra is fontos feladata az Iroda munkájának erősítése.

Gondot jelent, hogy a fogyatékkal élők számára nagyon alacsony a munkahely-kínálat, s a meglévő foglalkoztatási lehetőségek jórészt lélekölő, mechanikus munkákat jelentenek. Az arányok rosszak. Míg az EU országaiban a fogyatékkal élők átlag 40százaléka dolgozik, Magyarországon csak 9 százalék (2009-ben 34 ezer ember). Az önkormányzat sokat tehet azért, hogy a fogyatékkal élők visszakaphassák az önbecsülésüket, megtalálják a munka világának azokat a területeit, amelyeken képességeiknek megfelelő, saját maguk számára is értéktéremtő munkát végezhetnek, s kikerülhetnek a segélyezették köréből.

Támogatok minden olyan kezdeményezést, amely gyorsítja a fogyatékkal élők munkába állását. Helyiségek kedvezményes bérbeadásával, a fogyatékkal élőket foglalkoztató vállalatok segítségével, megfelelő pályázatok kiírásával egyaránt tehetünk azért, hogy minél többen tudjanak a számukra megfelelő munkahelyeken dolgozni. Céljainkat segítheti a Fogyatékosok Esélye Közalapítvánnyal és a Fővárosi Szolidaritási Alappal való együttműködés is.

3.4. Hátralékosok és hajléktalanok a nagyvárosban

a.) Budapesti díjhátralékosok

Budapesten számos háztartásban nehézséget okoz a közüzemi számlák kifizetése, különösen azokban a panellakásokban, ahol a fogyasztást nem lehet

szabályozni. Csak részben oldja meg a kérdést az egyéni mérők felszerelése, mivel a társasházak fogyasztásánál kollektív az anyagi felelősség, a díjfizetés egyetemesen terheli az összes lakót.

A leginkább érintett társadalmi rétegek a munkanélküliségtől sújtott családok, a megváltozott munkaképességűek és a minimál nyugdíjból élő idős emberek tízezrei, akiknek a lakhatási költség aránytalanul nagy terhet jelent. A szociálisan rászorulókat a főváros díjkompenzációval segíti, ami a távhő-, víz-, csatorna- és szemétszállítási díjakhoz részlegesen és folyamatosan nyújtott támogatást, valamint évente egyszer a téli rezsiköltség részbeni kompenzációját jelenti. Segítség a Hálózat a Budapesti Díjfizetőkért és Díjhátralékosokért Alapítványon keresztül igényelhető hozzájárulás, melynek keretében a szervezet, együttműködve a közüzemi vállalatokkal, 50-60 ezer család és egyedülálló kisnyugdíjas részére közel 1,5 milliárd forintot biztosít. Külön kompenzációt nyújt az arra rászorulóknak a Főtáv a távhőszolgáltatás díjának mérséklésére.

Annak érdekében, hogy csökkenjen azok száma, akik pusztán szerény jövedelmük miatt nem képesek közüzemi számláikat kifizetni, differenciálásra lenne szükség az egyéni rászorultságtól függően. Különbséget kell tenni a fizetni akarók, de nem tudók és a szándékosan nem fizetők között. Bizonyos esetekben megemelt, akár 100 százalékos közelítő támogatás is indokolt lehet, hiszen ez a megoldás a szolidaritáson túl pénzben is kifejezhető hasznot is jelent. Jóval kevesebbe kerül ez a fővárosnak, mint a hajléktalan családok intézményes ellátása, az egészségügyi és közbiztonsági problémák kezelése stb. Nem beszélve azokról a további problémákról, amelyeket a hajléktalanná válók munkaerőpiacról való kiszorulása okoz.

A jövőben erőforrásokat kell mozgósítani annak érdekében, hogy az adósságkezelő programba bevont lakosok nagyobb összegű adósság esetén is kaphassanak részletfizetési lehetőséget, hosszabb futamidővel, ha lakhatásuk veszélybe kerül (például jelentős adóssággal terhelt lakások öröklése esetén). Elképzelésem szerint a bajba jutott családok rehabilitációját a lakhatásuk elvesztése előtt, preventív módon kell megszervezni, ideértve képzésüket, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásukat, lakhatási költségeik átmeneti biztosítását.

Olyan információs hálózatot kell a fővárosi szolgáltatóknak kiépíteni, amely időben és preventív módon értesíti a szociális ellátó rendszer intézményeit. A szociális szakembereknek ezáltal lehetőségük lesz arra, hogy felkeressék a bajba jutott családokat, és a nehézségeket – a családdal együttműködve, azok erőforrásait mozgósítva – még a kezdeti szakaszban kezeljék.

Fontos lenne a díjhátralékos családok munkanélküli tagjainak intenzív bevonása a Fővárosi Közmunka Programba, illetve további, a munkaerőpiacra való visszakerülést szolgáló programba.

b.) Hajléktalanok

Ma Budapesten kb. húszezer ember él fedél nélkül. Az utcán élők, illetve a rászorulóknak számára a Menhely Alapítvány diszpécser szolgálata naponta 2-3 ezer embernek oszt meleg ételt az utcán.

Négy intézmény biztosít szállást: a Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei, a Magyar Vöröskereszt, a Menhely Alapítvány és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat budapesti központja. A tapasztalatok szerint azonban a szálló igénybe vétele csak részleges megoldás – a szállók többnyire konzerválják a hajléktalanság problémáját, ha nem kapcsolódnak össze a reintegrációt szolgáló lehetőségekkel, hálózatokkal. A szállók lakói ugyan jobb helyzetben vannak, mint utcán élő társaik, de visszafordíthatatlanul bennragadhatnak a szállói létbe.

A helyzet, a hajléktalanságba sodródott emberek megértésén és segítésén túl feladatunknak tekintem, hogy csökkentsük a közterek életvitelszerű használatának folyamatos gyakorlatát.

A kiterjedt gondoskodás mellett fontos kijelentenünk: senki sem sajátíthatja ki a köztereket. A hajléktalan ellátással foglalkozó szakemberek által megfogalmazott elvek szerint be kell vezetni a zéró-tolerancia elvét, ami azt jelenti, hogy senki sem kockáztathatja életét, egészségét a közterületeken, nem jelenthet veszélyt másokra és önmagára. A felsorolt esetekben az ellátó rendszerben dolgozó szakembereknek joguk van beavatkozni, akár az ellátásra szoruló akarata ellenére is.

Itt kell megemlíteni, hogy számomra a hajléktalanság megelőzése és a hajléktalanságból való kivezetés, a perifériára szorultak visszaintegrálása a prioritás, nem pedig a hagyományos értelemben vett hajléktalan-ellátás.

A megoldás érdekében – a svéd modell szerint – két irányba kívánok azonnali lépéseket tenni:

– Olyan intézményeket és szervezeteket támogatok, amelyek képesek az elesetteket visszasegíteni az önálló élethez. Mindenekelőtt a működő mentori programokat kell jól szervezett, átgondolt, strukturált, az egész ellátórendszert átfogó rendszerré tenni, amely meghatározott időtartamban egyedi, személyre szabott megoldásokat keres minden hajléktalannak, aki együttműködik az ellátást végző intézményekkel, és motivált egy új, sikeresebb életszakasz elkezdésére. Az utógondozásnak ez a formája egyelőre nem általános gyakorlat, de általánossá kell tenni. Ezt kívánja a szolidaritás és ez a gazdasági érdek is.

– A hajléktalanná válás mögött feszülő, sokféle ok közül kettőt említek, amelyekkel kapcsolatban lépéseket kívánok tenni.

A lakások privatizációja után nem alakult ki a bérlakások piaca, és alig épülnek szociális lakások. Az önkormányzatnak kiemelt feladata a szociális lakás-építések támogatása, föllendítése és a bérlakás-piac kialakulásának inspirálása.

A munkát találók számára átmeneti szállókra van szükség, az önmagukat eltartók pedig határozott időre bérlakásokba költözhetnek, amelyeket egyéni elbírálás alapján lakbértámogatással vehetnének igénybe.

Jelentős probléma, hogy a pszichiátriai betegek illetve a szenvedélybetegek, akik állapotuk miatt nem képesek valódi érdeküknek megfelelő döntéseket hozni, nem juthatnak hozzá a szükséges ellátási formákhoz, mert rossz mentális állapotuk ellenére nekik maguknak kellene igényelniük az ellátást.

3.5. Mentális-pszichés segítségnyújtás

Egyre több ember kerül súlyos mentális állapotba, melyben egyedül már nem képes sem felismerni, sem feldolgozni pszichés sérüléseit. Így nem tudja fölépíteni önálló, felnőtt életét: házassága, karrierje összeomlik, különböző szerek vagy szokások függésébe kerül, hajléktalanná válik stb. Az egészségügy, de a magánszektor is sokféle intézménnyel segíti a pszichés gondokkal, betegségekkel küszködőket, ugyanakkor hiányzik egy olyan központi intézmény, amely a kevésbé súlyos, vagy pszichológust-pszichiátert nem feltétlenül igénylő esetekben is adhat segítséget. Ennek érdekében célszerű egy olyan Mentális Segítő Központot felállítani, amelyben sokféle, inkább a kisközösségek segítő erejét felhasználó módszerrel gyógyítják az ezt igénylőket.

3.6. Időspolitika

A nagyvárosi lét sajátos velejárója az egyre nagyobb izoláció, a szomszédsági kapcsolatok lazulása, elsorvadása. A régi kapcsolati formákat egyre kevésbé lehet visszaállítani, célszerűbb újfajta, a nagyvárosi életmódnak megfelelő hálózatokat kiépíteni. E hálózatok közül különösen fontosak az időseket és betegeket segítő rendszerek.

Budapest idősödő város, s egyre többen kerülnek életútjuk azon szakaszába, amikor a legtöbb tapasztalattal rendelkeznek ugyan, de az elszigeteltség, a lehetőségek hiánya miatt ez nem hasznosul. Az önkormányzat támogat minden olyan kezdeményezést, amely elősegíti, hogy az idősebbek szaktudása, aktivitása bármely kisebb-nagyobb közösség hasznára legyen. Fontos szerepet játszanak ebben az nyelvtanfolyamok, valamint a számítástechnikai, internet-használatra oktató tanfolyamok.

Tervet kell készítenünk az időskorúak boldogulását, életminőségének javítását szolgáló szellemi és tárgyi infrastrukturális fejlesztésekről. Ebbe a munkába a szokottnál intenzívebben és aktivitásukat elősegítve kell bevonni az életútjuk ezen szakaszában lévő fővárosi polgárokat.

Szükség van az időseket (elsősorban mindennapi életüket, az aktivitásukat bizonyos fokon elősegítő) támogató hálózat kiépítésére, a meglévő bentlakásos jellegű létesítmények fenntartása, az ellátás színvonalának fejlesztése mellett.

Egy ilyen rendszer már kiépült. Az erre rászoruló idős, beteg és fogyatékos emberek életvitelét könnyítő házi ápolási rendszert, melynek az ápolási-ellátó szolgálat és a műszeres jelzőrendszer használata egyaránt része, már most is támogatják az önkormányzatok, de bővíteni kell a kapacitást, és törekedni fogok arra, hogy egyetlen rászoruló se maradjon ki a rendszerből azért, mert nem tudja megfizetni az árát.

3.7. Fővárosi Szívességbank

Mindannyian ismerjük azt a helyzetet, amikor átugrik a szomszéd és tömítést tesz a csöpögő csapra, vagy kölcsön adja a varrógépét, hogy felhajtsuk a túl hosszú szoknyát, illetve amikor egy barát segít leszedni az almát, a szőlőt, az unokahúg vigyáz a gyerekekre, miközben munka után elhozzuk a boltból a nagypapa számára, amit a segítő elfelejtett. Szívességek, kisebb-nagyobb tettek, amiket jószándékúan, önzetlenül teszünk egymásért.

Kisebb közösségekben természetes a segítség, de egyre kevesebb helyen működnek ilyen közösségek. Az internet ugyanakkor kitűnő lehetőséget kínál arra, hogy újfajta hálózatokat hozzunk létre. Kanadából indult az a kezdeményezés, amelyben kisebb, kaláka-típusú, speciálisan ellenőrzött közösségek alakulnak, és pontozásos rendszert alkalmazva nyújtanak egymásnak segítséget. A rendszer neve „szívességbank”, melynek alapján – a már működő magánszerveződés mellett – létre kívánom hozni a *Budapesti Szívességbankot*.

A Szívességbank fenntartásához egy szervező csoportnak kell működnie, amely közben tartja a tranzakciókat, a pontban mért elszámolásokat (a szokások szerint egy óra munka egyenlő egy ponttal) és a tagfelvételeket is.

A bankból az internettel nem rendelkezőknek sem kell kimaradniuk: őket „brókerek” segítik a hálózat igénybe vételében.

A Szívességbank működése révén minden budapesti polgárnak lehetősége nyílik arra, hogy termékeit, szolgáltatásait mások rendelkezésére bocsássa, illetve hogy használja a mások által kínált szolgáltatásokat és termékeket.

Így olyan budapestiek is találkozhatnak egymással, akik egyébként nem is tudnának arról, hogy a másik milyen képességekkel, termékekkel rendelkezik.

A Szívességbankban értelemszerűen nincs kamat és nincs infláció, nincs THM, és a szerződésekben nincsenek apró betűs részletek. Itt nem forog pénz: a bankon keresztül kapott termékekért és szolgáltatásokért nem pénzzel, hanem vizsontszívességgel, vagy termékkel lehet és kell „fizetni”.

3.8. Romák a nagyvárosban

A régóta működő roma szervezetekkel és önkormányzatokkal együtt önálló, fővárosi roma politika kimunkálását kezdeményezem, önálló szakfejezetekkel. Ezen belül ki kell dolgozni:

- a roma egészségügy, szociálpolitika,
- a roma oktatási programok,
- a roma értelmiség,
- a roma foglalkoztatás a városgazdálkodásban,
- a roma kultúra kérdéskörének specifikus megfontolásait, tennivalóit.

a.) Lakáshelyzet

Budapesten 1980-ig megszűntek a hagyományos cigánytelepek, viszont a „lépcsőzetesség elvének” gyakorlásával a romák általában kicsi, komfort nélküli lakásokhoz jutottak a pusztuló régi városnegyedekben. Ez a lakáspolitikai felgyorsította e belső városrészek gettósodási folyamatát. A város területén még a mai napig is nyilvántartunk felszámolásra érett építményeket és területeket.

Városvezetőként lehetőséget kívánok nyújtani a roma polgárosodás kiteljesítésére. Városfejlesztési programok keretében lehetővé teszem a „Dzsumbuj”, a Hős utca és a Bihari úti telepek rehabilitációját.

Külön figyelmet és városszerkezeti beavatkozást igényel, hogy a városi szövetben a gettósodás által leginkább veszélyeztetett terület a Nagykörúton kívüli, sűrűn lakott városrész.

b.) Iskolázottság, munka

A fővárosi roma lakosság minden mutatója jobb ugyan az országos roma átlagnál, de jelentősen rosszabb a teljes népesség átlagánál. Becslések szerint jelenleg 90 % az általános iskolai végzettséggel és 20 százalék az érettségivel, illetve diplomával rendelkezők aránya. Öröndetes, hogy ez a tendencia folyamatosan javul. A munkaképes korú roma férfiak foglalkoztatottsága 60

százalékos, de sokan dolgoznak a szürke-, illetve a feketegazdaságban. A nők több mint felének nincs „hivatalos munkája”.

Bár az ország más tájain élő sorstársaik átlagánál jobb, de a budapesti átlagnál lényegesen rosszabb életkörülmények között él a roma lakosság, jobbra szegregálódó városrészekben.

A *romák integrációjának* erősítésében alapvető szerepet kap az óvoda és az iskola. Ezzel kapcsolatban tudatosítani kell, hogy a romák iskolai lemorzsolódásának nem kis mértékben oka az oktatási rendszer rugalmatlansága és a romákat rendszeresen megalázottságba, kirekesztettségbe sodró lenéző többségi mentalitás és magatartás. Ezt csak komplex, a pedagógusokat is aktivizáló módszerekkel lehet feloldani.

A „cigánymentes” iskola, vagy a „cigány iskola spontán kialakulása” névvel illetett, kifejezetten diszkriminatív jelenséget nem hagyhatjuk tovább érvényesülni: a származás szerinti elkülönítés kontraproduktív, nem megoldás. Csoportokat csak a képességekhez vagy a tudásszintekhez illő szempontból célszerű elkülöníteni.

Céлом a *roma gyerekek minél szélesebb körű bevonása a felzárkóztató és az oktatási esélyeket kiegyenlítő tanoda-programokba*. Támogatom az erre irányuló régi és új elképzeléseket, mint például a már sikeresen működő VIII. és IX. kerületi kezdeményezéseket, vagy a Roma Polgárjogi Alapítvány Romaversitas programját. Utóbbi, a 2001 óta önálló alapítványként működő Láthatatlan Kollégium célja, hogy segítse a felsőoktatásban tanuló, kiemelkedően tehetséges roma hallgatók kiegészítő képzését, differenciáltabb tanulását. Az önkormányzat ösztöndíjakkal, pályázatokkal segítheti ezt a munkát.

Új kezdeményezés a roma gyakornoki program, amely a pályakezdő roma értelmiségi fiatalok szakmai előmenetelének támogatásához ad célzott segítséget, a Norvég Alap pályázati forrásának mozgósításával. Ezt tovább bővítjük úgy, hogy mind a közszolgáltatások hiányszakmaiban, mind a romákkal kapcsolatba kerülő fővárosi intézményekben ösztönöznünk fogjuk a roma származású fiatalok foglalkoztatását.

Az alacsony iskolai végzettségű és inaktív romák munkához juttatásában szerepet kaphatnak azok a városgazdálkodási közüzemek, amelyeknél korábban alkalmazásban voltak, de ahonnan a technológiai fejlődés következtében túlnyomó részben kiszorultak. A közterület-fenntartás, útkarbantartás, pályafenntartás, csatornázás, hulladékgazdálkodás, kéményseprés stb. azonban ma is munkát adhatnak sokuknak, hisz a város folyamatos karbantartása fontos feladatunk. Ezért akár piaci körülmények között, akár közmunkásként is lehetőséget biztosítunk arra, hogy ezekben a városlakók számára fontos

szolgáltatásokban ismét nagy számban kapjanak munkát. Erre már ebben az évben is 680 millió forint pluszforrást biztosítunk.

Az önálló vállalkozások megindításában a képzetlenség mellett a tőkehiány is meggátolja a roma lakosság zömét. Támogatok minden olyan kezdeményezést, amely kedvezményes hitelekhez juttatja a vállalkozásokra képes romákat.

A főváros nagy vonzerőt gyakorol a romákra, elsősorban azért, mert a fővárosi roma lakosság integrációjának, polgárosodásának folyamata jóval erősebb, mint a vidéki településeken. Itt könnyebben találnak munkát, és a lakáskörülményeik is jobbak. Emellett itt a legerősebb a roma értelmiség – az ő segítségüket szeretném igénybe venni a program kialakításában, amelynek két legfontosabb célkitűzése: erősíteni a roma népesség igényét, nyitottságát a külvilág, a hasznos tudás iránt, ugyanakkor minden módon gyengíteni az előítéletek és rossz beidegződések rendszerét a többségi társadalomban.

c.) Egészségügy

Az egy főre jutó jövedelem mértékét becsülő adatok sajátos megfontolásokat igényelnek a roma lakosságot érintően az egészségügy terén is.

Felmérések tanúsítják, hogy a gyógyszerekre a legszegényebb roma családokban is költenek, ha a helyzet úgy kívánja. Ugyanakkor az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó költségek aránytalanul nagy terhet jelentenek számukra. A probléma kezelésére hatékonyabb támogatási módozatokat fogok találni.

A mélyszegénység jelenléte speciális, célzott szűrő intézkedéseket is igényelhet a cukorbetegség, a TBC és egyes rákos megbetegedések megelőzése érdekében. A gyakoribb társadalmi frusztráció pedig a magas vérnyomás és a depresszió szűrését igényli, célzott formában.

d.) A kultúra és a művészet, mint integráló erő

A roma identitás fenntartásában, de az együttélés harmonizálásában is felbecsülhetetlen jelentősége van a romák kulturális szerepének. Hiánypótló lesz a Fővárosi Roma Oktatási és Kulturális Központ működése, amelynek építésébe belefogtunk, s amelynek fontos feladata a roma kultúra és hagyomány fölmutatása a roma és nem roma közönségnek, valamint felzárkóztatási-oktatási, programok indítása – egy fajta művelődési centrumként való működtetése.

A jól ismert fesztiválok, rendezvények képesek a leginkább bemutatni mindazt, amit a romák a magyar kultúrához eddig hoztattak és ma is hozzátesznek, ezért fontos, hogy már most egyre több olyan hely létezik, amely művészeik, alkotásaik számára is biztosítja a megmutatkozás lehetőségét.

Fontos, hogy ma már nemcsak a kávéházi – a népzeneitől távol eső – szórakoztatózene, hanem az eredeti cigány folklór is ismert és népszerű, főként a

fiatalok körében. A világzene térhódítása folytán az A38-as hajó, a Trafó Kortárs Művészetek Háza, a Budai Fonó, a West Balkán (stb.) programjaiban rendszeresen telt házas rendezvényeken jelennek meg a cigány folklór zenekarok és a Sziget Fesztivál nemzetközi vendégserege, vagy a Művészetek Palotájának közönsége is lelkesen ünnepli a cigány együtteseket. A zenei mainstreamben való jelenlétüket tovább kell erősíteni.

A művészet nyelve univerzális: egy vidám, egy nosztalgikus vagy egy emelkedett dallam a világon mindenütt vidám, nosztalgikus vagy emelkedett hangulatot fog előidézni. Ez az érzelmi közösség segíthet, hogy az emberek fölismerjék egymásban azt, ami összeköti őket.

Céлом, hogy minél több lehetőséget biztosítsak ezekhez a fölismerésekhez, hiszen ezzel az identitáserősítésen túl, a romák elleni előítéletek lebontását szolgálom.